
Η Φωνή στο Τραγούδι

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Η Φωνή στο Τραγούδι»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Η Φωνή στο Τραγούδι»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το τραγούδι είναι η πράξη της παραγωγής μουσικών ήχων και της έκφρασης συναισθημάτων, μέσω της ανθρώπινης φωνής. Διαφοροποιείται από την ομιλία λόγω των ιδιαίτερων τεχνικών, καθώς και των τονικών και ρυθμικών αποκλίσεων σε σχέση με αυτή.

Τα διαφορετικά στυλ τραγουδιού ποικίλλουν, και εκτείνονται από τα είδη των παραδοσιακών τεχνικών, που χρησιμοποιούνται στις μουσικές του κόσμου, έως την τεχνική του *bel canto* της όπερας, αλλά και τις ιδιαίτερες τεχνικές του μοντέρνου τραγουδιού και της σύγχρονης μουσικής.

Η επαγγελματική αξιοποίηση του τραγουδιού: 1) ως μορφή αυτόνομης τέχνης, 2) στην τέχνη του θεάτρου, και 3) στην εκπαίδευση, προϋποθέτει πολύχρονες σπουδές, καθώς και επαρκή γνώση της λειτουργίας του φωνητικού μηχανισμού.

Η ωδειακή και θεατρική φωνητική παιδεία στην Ελλάδα, δεν είναι εύκολο να ενσωματώσει την επιστημονική ανάλυση και εκπαίδευση στο τραγούδι, ή την εκπαίδευση του τραγουδιού με νέες τεχνολογίες. Αυτοί οι τομείς μόλις τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να συμπεριλαμβάνονται στην διδακτική του τραγουδιού, και μόνον σε λιγοστά εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού.

Παρόλα αυτά, στην σημερινή πραγματικότητα είναι αναγκαία η εξειδίκευση και η σφαιρική γνώση ενός αντικειμένου, τόσο λόγω της συμβολής τους στην επαγγελματική απόδοση, όσο και για τον ρόλο που παίζουν στην ανταγωνιστικότητα στην αγορά εργασίας. Αυτό ισχύει και στον τομέα του τραγουδιού.

Το παρόν πρόγραμμα στοχεύει στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των συμμετεχόντων στο τραγούδι, μέσω της κατανόησης της ανατομίας, φυσιολογίας και λειτουργίας της φωνής στο τραγούδι, κάνοντας χρήση α) νέων τεχνολογιών, β) σύγχρονων διεπιστημονικών προσεγγίσεων, αλλά και γ) παραδοσιακών εμπειρικών τεχνικών της εκπαίδευσης της φωνής. Ο κορμός των Μαθημάτων – Ενοτήτων, έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να βοηθάει: 1) στη βελτίωση όλων των παραμέτρων του τραγουδιού (τονική ακρίβεια, έκταση, ηχοχρώματα, ένταση, έκφραση, αντιληπτότητα λόγου, κλπ), 2) στην εμπάθυνση των γνώσεων του φωνητικού μηχανισμού, καθώς και 3) στη διατήρηση της υγείας της φωνής.

Απευθύνεται κυρίως σε: α) σπουδαστές και απόφοιτους τραγουδιού, β) σπουδαστές και υποψηφίους Δραματικών Σχολών, γ) αυτοδίδακτους επαγγελματίες που ενδιαφέρονται να βελτιώσουν την τεχνική του τραγουδιού τους, δ) εκπαιδευτικούς στην ειδικότητα της μουσικής και του θεάτρου, ε) ηθοποιούς, και στ) επαγγελματίες τραγουδιστές που επιθυμούν να γνωρίσουν την επιστημονική πλευρά του τρόπου λειτουργίας της φωνής.

Το πρόγραμμα αποτελείται από τρεις υποχρεωτικές συναντήσεις. Όσοι εκπαιδευόμενοι δεν μπορέσουν να παραβρεθούν θα έχουν την δυνατότητα να παρακολουθήσουν μέσω live streaming.

Η σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση (live streaming) πραγματοποιείται μέσω ειδικά διαμορφωμένης εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Οι εκπαιδευόμενοι με τη χρήση προσωπικών κωδικών μπορούν να εισέρχονται και να παρακολουθούν τα δια ζώσης μαθήματα τις μέρες και ώρες που πραγματοποιούνται, εξ αποστάσεως, χωρίς να είναι υποχρεωτική η φυσική παρουσία. Το Live Streaming παρέχει στους εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να έχουν στον υπολογιστή τους ήχο και εικόνα και να υποβάλουν ερωτήσεις στους Εισηγητές είτε φωνητικά, είτε γραπτά (μέσω μηνυμάτων υποστηριζόμενο από το σύστημα).

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ **απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής**

- ▶ **απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία**

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «*αυτονομία*», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος

επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσοτέρων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκεντρώσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

- ▶ Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικώς με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον

ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα την εκπαιδευτική υποστήριξη αναλαμβάνει ο **κ. Ευάγγελος Αγγελάκης**, Λυρικός Τραγουδιστής, Καθηγητής Μονωδίας, Καθηγητής Φωνητικής Αγωγής (Θέατρο των Αλλαγών), MSc (Music Technology), Υπ/φιος Διδάκτωρ Ε.Κ.Π.Α..

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **3 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Μάθημα: Διερεύνηση, Συνειδητοποίηση και Άσκηση του Μηχανισμού της Φωνής

Διδακτική Ενότητα 1: Εισαγωγή: Φωνή: Μια Φυσική Λειτουργία

- ▶ Σωματική Λειτουργία και Ανάγκη για Φωνή
- ▶ Πρωτόγονος Ήχος (Κλάμα/Γέλιο/Κραυγή) - Ομιλία - Τραγούδι
- ▶ Φυσικά Χαρακτηριστικά της Φωνής: Τονικό ύψος - Ένταση - Ηχόχρωμα - Φωνήματα (Σύμφωνα/Φωνήεντα)
- ▶ Γλωσσικός Κώδικας Επικοινωνίας
- ▶ Μελωδία
- ▶ Τέχνη (Μουσική / Θέατρο)

Διδακτική Ενότητα 2: Φυσιολογία και Τρόπος Παραγωγής της Φωνής

- ▶ Επισκόπηση Μηχανικού Μοντέλου Φωνής
- ▶ Μυϊκός Μηχανισμός και Μηχανικό Ανάλογο
- ▶ Διάφραγμα - Αναπνοή
- ▶ Ανάλυση Αναπνευστικής Λειτουργίας - Ανατομία Συστήματος
- ▶ Διαφορετικές Αναπνευστικές Τεχνικές

Διδακτική Ενότητα 3: Λάρυγγας - Φωνητικές Χορδές - Προβλήματα και Λύσεις

- ▶ Ανάλυση Φυσιολογίας Λάρυγγα
- ▶ Λειτουργία των Φωνητικών Χορδών - Ταλαντώσεις - Αρμονικοί

- ▶ Προβλήματα Φωνητικής Λειτουργίας Σύγχρονου Ανθρώπου: Αιτίες και Λύσεις
- ▶ Στάση σώματος - Μυϊκά Σφιζίματα - Ακουστική Αντίληψη - Γνωσιακή Αντίληψη Φωνής
- ▶ Ζητήματα Φάλτσου
- ▶ Συμβουλές για Καλύτερη Φωνητική Υγεία

Διδακτική Ενότητα 4: Ηχώχρωμα - Αντηχεία Φωνής

- ▶ Ακουστική της Φωνής και Ήχος - Φάσμα φωνής - Φασματογράφημα - Ηχώχρωμα
- ▶ Αυτί και αντίληψη της φωνής στον χώρο
- ▶ Ψυχοακουστική
- ▶ Ζητήματα Δυσλειτουργίας Μηχανισμών Φωνητικού Σωλήνα (γλώσσα, σιαγόνα, μαλακή υπερώα, χείλη, μύες στόματος)

Μάθημα: Πειραματισμός με Προγράμματα

Η συγκεκριμένη ενότητα είναι δια ζώσης ή μέσω live streaming για όσους δεν μπορούν να παραβρεθούν.

Μάθημα: Η Φωνή ως Μουσικό Όργανο

Διδακτική Ενότητα 1: Μηχανισμός Άρθρωσης Κειμένου

- ▶ Σχηματισμός Φωνηέντων - Συμφώνων
- ▶ Φάσμα και Formants
- ▶ Δόμηση Συλλαβών και φράσεων
- ▶ Κοινά Προβλήματα Άρθρωσης Κειμένου

Διδακτική Ενότητα 2: Το Κείμενο στο Τραγούδι

- ▶ Πρακτική Σύνδεση Ενοτήτων 1-5
- ▶ Συνδυασμός και Λειτουργική Απομόνωση των Μερών του Φωνητικού Μηχανισμού
- ▶ Μυϊκές Συνήθειες και Χαρακτήρας της Φωνής

Διδακτική Ενότητα 3: Στάση του Σώματος

- ▶ Η Σημασία της Στάσης του Σώματος στη Φωνή
- ▶ Σπονδυλική Στήλη - Αυχένιας
- ▶ Ώμοι - Ωμοπλάτες
- ▶ Στήριξη - Κέντρο Βάρους - Πάτημα Ποδιών

Μάθημα: Εφαρμογή γνώσεων και επιμέρους ασκήσεων σε Τραγούδι
- Άσκηση με σχετικά Λογισμικά

Η συγκεκριμένη ενότητα είναι δια ζώσης ή μέσω live streaming για όσους δεν μπορούν να παραβρεθούν.

Μάθημα: Το Τραγούδι στην Τέχνη και την Εκπαίδευση

Διδακτική Ενότητα 1: Η Φωνή στο Τραγούδι

- ▶ Διαφορές Ομιλίας - Τραγουδιού
- ▶ Σύγκριση Φωνής σε Θέατρο - Τραγούδι (διαφορετικά είδη - εποχές)
- ▶ Προβολή Φωνής - Αντηχεία - Βάθος - Ένταση

Διδακτική Ενότητα 2: Το Τραγούδι ως Επάγγελμα

- ▶ Περιοχές / Ρεγκίστρα Φωνής
- ▶ Ποιοτικά Χαρακτηριστικά Άδουσας Φωνής (Vibrato, Shimmer, Jitter, Ηχόχρωμα)
- ▶ Σημασία της Αναπνοής στο Τραγούδι (υπογλωττιδική πίεση - ροή του αέρα)

Διδακτική Ενότητα 3: Αξιοποίηση Ηχοχρωμάτων και Δυναμικών

- ▶ Ροή Λόγου και Μουσικού Τόνου
- ▶ Απεύθυνση Φωνής
- ▶ Προβολή ήχου σε Μεγάλη Αίθουσα και Ανοικτό Χώρο

Διδακτική Ενότητα 4: Πρακτικές - Συνδυασμοί - Ασκήσεις

- ▶ Ανασκόπηση Ενοτήτων 1-11
- ▶ Πρακτικός Συνδυασμός Λειτουργιών των Τμημάτων του Φωνητικού Μηχανισμού
- ▶ Ζητήματα Φωνητικής Υγείας και Κόπωσης - Συμβουλές

Μάθημα: Εφαρμογή γνώσεων και επιμέρους ασκήσεων σε Τραγούδι
- Άσκηση με σχετικά Λογισμικά

Η συγκεκριμένη ενότητα είναι δια ζώσης ή μέσω live streaming για όσους δεν μπορούν να παραβρεθούν.